

Preek 19 mei 2024, Pinksteren
HWS Ontmoetingskerk
Handelingen 2:1-11; 47-42

Gemeente van Jezus Christus,

Ik kwam laatst het verhaal tegen van een kerk in Ghana. Ze bouwden daar een nieuw kerkgebouw. Maar de gemeente had niet genoeg geld om ramen in het gebouw te zetten. En eigenlijk was dat ook wel prima. In Ghana kan het namelijk heel heet worden. Tijdens benauwde en zweterige kerkdiensten was er door de missende ramen toch altijd een koele bries die verkoeling bood. Open ramen waar de wind door naar binnen komt...

Dat is een treffend beeld voor de situatie van de kerk in Nederland. We hebben het namelijk best moeilijk, benauwd met elkaar. Decennia van ontkerkelijking hebben de Nederlandse kerk tot een schim van haarzelf gereduceerd. Waar eens de kerkenbanken op zondag meerdere keren gevuld waren is nu... een appartementengebouw bijvoorbeeld. Afgelopen vrijdag was het weer in het nieuws: het aantal gelovigen in Nederland is weer verder gedaald. Dat is de harde werkelijkheid. De secularisatie verandert onze samenleving. En ook voor de gelovigen zelf, ook in de meeste van onze harten trek de secularisatie... Misschien merk je dat ook wel... Dat de kerkgang minder is geworden... Je geen onderdeel meer bent van een Bijbelkring... Je gebed een refrein is geworden zonder bezieling... Je Bijbel ligt onder een laagje stof... Dan kun je wel een windvlaag gebruiken die het vuur van het geloof weer aanwakkert... En die windvlagen zijn er! Juist ook in de warme benauwde dagen. Soms is dat zichtbaar. Denk bijvoorbeeld aan Opwekking, nu in Biddinghuizen waar tienduizenden gelovigen samen zijn, tot eer van God. Maar het hoeft niet altijd zo groots. Ook gewoon hier in de kerk... Gods Geest werkt... Zoals de wind die waait met vlagen. Hij wakkert het geloofsvuur weer aan...

Dat is heel mooi... Maar is dat alles? We lezen met elkaar het voor de meesten van ons bekende Pinksterverhaal. Na de Opstanding en Hemelvaart van Jezus zijn de leerlingen bij elkaar. En dan breekt het moment aan... Het geluid van een hevige windvlaag... Een hevige windvlaag! Niet een licht verkoelend briesje, maar een hevige windvlaag... Vlammen op de hoofden en allen werden vervuld van de Heilige Geest... Het gevolg drieduizend mensen die tot geloof komen, het begin van de wereldwijde kerk die nu zoveel miljard volgelingen van Jezus herbergt... Dat is de Heilige Geest zoals wij Hem in de Bijbel leren kennen. Niet slechts een zacht briesje... Maar een hevige windvlaag die levens opschudt, verandert, bij Jezus brengt! Het overtreft al onze verwachtingen!

Die kerk in Ghana dus zonder ramen. Dat verkoelende briesje was fijn... Maar ook niet altijd... De papieren waar bijvoorbeeld de preek op stond of de mededelingen, de liederen... Regelmatig waaiden ze door het gebouw heen. Dat kon eigenlijk niet langer, en toen er dus voldoende geld was werden er ruiten geplaatst. Geen wind meer...

Misschien is dat wel een treffend beeld voor ons geloofsleven... Wij hebben de neiging om onze harten dicht te timmeren... Niet zozeer om God buiten te sluiten, maar... We moeten onze levens goed leven. Werk, school, kinderen, ouders, hobby, sport, vrijwilligerswerk, televisie, social media... We maken ons druk over van alles en nog wat, en de kerk, het geloof... Natuurlijk dat is belangrijk... óók belangrijk... Naast al het andere wat roept om aandacht... En dan geloven we: ja God is meer dan dat... Maar, dat andere roept veel harder, eist veel meer aandacht op, daar gaat het nu over, dat is nu leuk, dat moet... En dus gaat dat in de praktijk vaak voor... Jezus zegt: 'Ik sta voor de deur en klopt aan. Als iemand mijn stem hoort en

de deur opent, zal Ik binnenkomen,' Maar wij horen Hem niet... Onze deur is dichtgespijkerd, de luiken zitten dicht en de muziek van het leven overstemt de roep van Jezus...

Dat is best een sombere analyse van het geloofsleven. En natuurlijk, gelukkig is dat niet altijd zo. We voelen de wind van het geloof ook vaak wel door ons hart gaan. Maar ik denk dat we allemaal wel min of meer herkennen dat geloven niet vanzelf gaat. Jezus die Zijn plek in ons hart moet delen, met nog zoveel meer... Is dat erg? Ja... Dat is verschrikkelijk. Want het geloof is van echte waarde. Hier draait het menselijk leven om en het verrijkt ons leven. Social media bijvoorbeeld maakt ons verslaafd, eist onze aandacht en energie, het is in de praktijk vaak een afgod... Het breekt ons leven af, Jezus bouwt het op, maar laten wij Hem dat doen?

Het gebrek aan zingeving in de huidige Nederlandse cultuur wordt al decennialang benoemd door psychiaters en psychologen. Veel van hen hebben de afgelopen jaren de noodklok geluid. Eén van hen is psychiater Esther van Fenema. Zij analyseert in haar boek 'het verlaten individu' aan de hand van de zeven klassieke hoofdzonden onze samenleving. En haar conclusies zijn schrikbarend. De zeven hoofdzonden zijn: hoogmoed, onverschilligheid, hebzucht, onmatigheid, lust, woede, afgunst... Al die zonden zijn in onze cultuur aan de orde van de dag. En misschien herkent u het wel... hoogmoed, onverschilligheid, hebzucht, onmatigheid, lust, woede, afgunst... Ja... Dat zie ik in mijn omgeving... Ja, dat herken ik in mijn eigen leven... Van Fenema ziet dat wij meer dan ooit tevoren prooi zijn geworden van deze hoofdzonden. Ze concludeert dat wij in deze samenleving op onszelf zijn komen te staan. Het individu moet het zelf, maar weet niet hoe het moet.

Waar er vroeger duidelijke richtlijnen waren: dit is goed en dit is fout. Is dat tegenwoordig onduidelijk geworden. Goed en fout bestaan niet meer. We doen wat goed is in onze eigen ogen en we maken onszelf wijs dat we overal recht op hebben, bijvoorbeeld die verre vakantie, dat je die verdient, zonder dat we de gevolgen van onze daden zien of weten hoe we die moeten dragen..., bijvoorbeeld de milieuvervuiling van die verre vliegreis...

Tegelijkertijd zijn wij een speelbal geworden van systemen die ons de illusie geven van keuzevrijheid, maar in werkelijkheid ons manipuleren om niet langer als mens, maar als consument te leven. Wanneer je honger hebt komt net die pizzareclame voorbij, en een paar uur later, wanneer je je schuldig voelt over de ongezonde pizza, komt reclame voorbij over diëten of sportscholen. Ons leven wordt vaak bestuurd door algoritmes die alleen gericht zijn op zoveel mogelijk winst.

Bij het lezen van dit boek, of andere boeken geschreven door mensen uit de geestelijke gezondheidszorg, ontkom je niet aan de onthutsende vraag: waar zijn we naartoe onderweg? Hoe kan dit ooit nog goed komen?

Van Fenema geeft een analyse van onze maatschappij en daar komt een angstaanjagend beeld uit naar voren. Maar bij het lezen van het boek kwam bij mij steeds weer de gedachte op: 'dit is een complex probleem, de mens weet hier geen raad mee... Maar in de Bijbel, in het geloof, bij Christus... Is het antwoord, de oplossing meer dan duidelijk.'

Dat klinkt eenvoudig, té simpel... Verschrikkelijk ingewikkelde problemen, waar eigenlijk geen oplossing voor is... Ga geloven en het komt goed... Dat klinkt té mooi om waar te zijn... Maar het wonder is, dat dat het niet is. En dat komt niet alleen dat we door het geloof zelf ook heel andere mensen worden, maar ook omdat we het leven dan niet meer alleen doen. Maar samen met God. Hij de Allerhoogste Heer.

In het Oude Testament zien we het keer op keer gebeuren. Het volk dat zich afkeert van God, onoplosbare problemen zich op de hals halen, tot inkeer komen en dat het dan weer goed komt... Wij als Nederlanders waren een heel trouw en godsdienstig volk, maar dat is veranderd... Meer dan ooit tevoren leven wij voor onszelf, de ander doet er niet meer toe. We doen wat we zelf willen, doen wat goed is in onze eigen ogen... Zonde... Meer dan ooit te voren in de Nederlandse geschiedenis... Dat kan niet zonder gevolgen blijven...

'Toen ze dit hoorden, waren ze diep getroffen en vroegen aan Petrus en de andere apostelen: 'Wat moeten we doen, broeders?' Die woorden lasen we net met elkaar uit de Bijbel. Petrus heeft een krachtige toespraak gehouden, natuurlijk ingegeven door de Heilige Geest. Er klonken mooie woorden, maar ook harde, veroordelende woorden. Petrus benoemt de dingen zoals ze zijn... 'Wat moeten we doen, broeders?' Petrus antwoordt: 'Kom tot inkeer en laat u allen dopen in de naam van Jezus Christus om vergeving te krijgen voor uw zonden. Dan zal de heilige Geest u geschonken worden,' Kom tot inkeer. In het boek van Van Fenema wordt de vraag gesteld in hoeverre wij slachtoffer of dader zijn van onze huidige manier van leven. Dader, want we kiezen er zelf voor... Slachtoffer, omdat we ook eigenlijk niet anders kunnen kiezen...

Het christelijke geloof geeft de keuze: 'Hoe wil je leven?' In het materialistische, individuele, lege bestaan dat tegenwoordig zo gewoon is geworden? Of waarvoor je geschapen bent, als kind van de Allerhoogste? De keuze is aan u... Laten wij voor het enige juiste kiezen. Misschien vandaag voor de eerste keer, of al voor de zoveelste keer: kom tot inkeer! En belooft Petrus, en elders Jezus ook: 'dan zal de Heilige Geest u geschonken worden.'

Weet je wat er toen gebeurde in die kerk in Ghana met die goede ramen die de wind buiten hielden? Het ging waaien... En de wind blies het dak van de kerk af...

Dat is een treffend beeld van de Heilige Geest. God wil dat wij allemaal in Hem geloven, kinderen van Hem zijn... En daarvoor creëert de Heilige Geest steeds opnieuw weer nieuwe wegen. Maakt openingen in muren, blaast daken van kerken af... God gaat Zijn weg met ons!

De Heilige Geest die werd uitgestort met Pinksteren. De hevige windvlaag, de tongen van vuur, wonder van de verschillende talen, uit het niets duizenden gelovigen... De Heilige Geest van toen is exact dezelfde als vandaag. Exact die Geest belooft Jezus ons. De Geest die miljarden mensen naar Jezus heeft gebracht! Die Geest is met ons...

Maar waarom dan die ontkerkelijkheid...

Veel theologen hebben zich over die vraag gebogen, met evenzo veel verschillende antwoorden... Het waarom weet ik ook niet... Toch denk ik dat we in de Bijbel wel zien dat dit niet ongewoon is, en ook in de kerkgeschiedenis... In de Bijbel, met name in het Oude Testament, zien we het terugkerende concept van een rest die overblijft... Denk aan Noach met zijn gezin... De zeventuizend mensen in Israël die in de tijd van Elia niet hebben neergeknield voor Baäl... Het overblijfsel van het volk dat terugkeert uit de ballingschap... Soms blijft er van de enorme aantallen gelovigen slechts een kleine groep over... Maar door die kleine aantallen laat de Geest zich niet afremmen. Hij maakt een nieuw begin, een nieuwe bloeiperiode, een nieuwe opwekking.

Dat hebben we ook in Nederland zien gebeuren... Aan het eind van de 18e eeuw, begin 19e eeuw bijvoorbeeld. Toen waren veel kerken er slecht aan toe. Letterlijk: veel gebouwen stonden

op instorten en er was geen geld voor onderhoud of nieuwbouw. Naar de diensten kwamen nog maar weinig mensen. Waarschijnlijk ging een kleiner percentage van de Nederlandse bevolking toen op zondag naar de kerk dan nu. En er klonk vaak een inhoudsloze boodschap... Hopeloze situatie. De kerk liep schijnbaar op haar laatste benen en het einde leek in zicht... Enkele tientallen jaren later zaten de kerken echter voller dan ooit te voren, en het overgrote deel van de Nederlandse bevolking ging trouw elke zondag naar de kerk... Een wonder? Het was het werk van de Geest van Pinksteren... Door die Geest kan een kleine rest omgeturnd worden in een grote mensenmassa van trouwe volgelingen van Christus!

Juist ook nu... Wanneer ik om mij heen kijk in de Protestantse Kerk in Nederland. Dan zie ik een realistisch pessimisme. En dat is menselijk gesproken ook heel logisch. We zien dat de kerkgang minder wordt, we zien de vergrijzing toeslaan. En als we die lijnen doortrekken dan is er alle reden om pessimistisch te worden. Het geloof lijkt veel van onze tijdgenoten nog maar weinig te zeggen en de kerk wordt vooral gewantrouwd... Wat voor toekomst kan de kerk dan nog hebben? Er is in Nederland slechts een rest aan gelovigen over...

Maar dat is buiten de Heilige Geest gerekend. Hij die in staat is tot grootse dingen. Een totale ommekeer. Een gelovige natie, duizenden, miljoenen mensen die tot geloof komen en gedoopt worden, deze kerk die te klein is voor alle gelovigen!

Prachtig beeld! Maar is het ook realistisch...

Wanneer ik mensen over het geloof spreek zie ik regelmatig gebeuren dat mensen het beginnen te geloven, of het meer gaan geloven. Dat het opeens allemaal op zijn plek lijkt te vallen. Ja, God is zo. God houdt van mij. Ik ben geliefd! Afgelopen week ook weer en mijn gesprekspartner verzuchtte toen: 'kon iedereen dit maar weten.'

Door het boek van Van Fenema ben ik meer gaan inzien dat onze samenleving toe is aan het opnieuw horen van het evangelie. Dat we zelfs niet zonder kunnen. Wij, christen en niet-christen, verlangen, smachten allemaal naar de boodschap van het christelijk geloof. Ook als we dat nog niet beseffen.

En dat zien we ook al gebeuren. Juist daar waar de ontkerkelijkheid begon, in de grote steden. Zien we nu meer en meer dat het geloof begonnen is aan een opleving. Pioniersplekken die met nieuwe vormen het geloof verkondigen. Traditionele kerken die weer nieuwe mensen verwelkomen. Nieuwe kerkplekken worden geopend. Het christendom is relevanter dan ooit te voren! De Heilige Geest werkt! Ik zie het ook gebeuren in onze gemeente. De Heilige Geest werkt!

De ouderen onder ons zijn getuige geweest van de ontkerkelijkheid van onze samenleving. In de komende tientallen jaren zullen wij zien hoe de Heilige Geest de kerken nieuw leven inblaast.

Dat is Pinksteren! Dat is de Heilige Geest. Dat is de toekomst van onze kerk! Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410